

СУЧАСНА СКУЛЬПТУРНА ПЛАСТИКА В ІНТЕР'ЄРНОМУ І ЛАНДШАФТНОМУ ПРОСТОРИ

Виразним оздобленням будь-якого просторового середовища є скульптурні об'єкти, які не лише є його прикрашенням, а й надають певної особливості і неповторності. Взаємодія простору та скульптурного об'єму завжди була актуальною. Тривимірні об'єми мають вагомим практичне та теоретичне значення. Розмаїття пластичних форм у взаємодії об'єму та простору дає можливість скульптурі безкінечно інтерпретувати художній образ, маніпулюючи проявами цієї взаємодії. Говорячи про скульптуру як про реальний об'єкт, наповнений певним ідейно-змістовим навантаженням, слід пам'ятати, що вона, сприймається візуально, тим самим бере участь у нашому сприйнятті навколишнього світу, отже є не лише предметом у просторі, а одним із формотворчих елементів предметного середовища. Як художній об'єкт, скульптура відіграє особливу роль у просторовому середовищі, виступаючи в ньому як організуюча складова.

Метою статті є виявлення тенденцій розвитку скульптурної пластики, у різних просторових та предметних середовищах, а саме особливості ландшафтної і інтер'єрної скульптури, створеної за період другої половини ХХ – початку ХХІ століть. Для висвітлення поставленої мети, необхідно вирішити наступні завдання – виявити загальні риси функціонування скульптурних елементів кінця ХХ – початку ХХІ століть та прослідкувати розвиток ландшафтної та інтер'єрної пластики в зазначений період.

Сучасна скульптурне мистецтво можна сміливо назвати незвичайним, адже більшість робіт на сьогоднішній день суттєво відрізняються від класичних зразків. Скульптурні об'єкти можна зустріти не лише як окремий самостійний предмет мистецтва, а й як невід'ємна частина певної місцевості. Розглядаючи проблему взаємодії простору та скульптурного об'єму, слід відзначити, що її вирішення змінювалося в історичному контексті розвитку мистецтва. Відповідно до зміни епох, змінювалося й сприйняття і трактування простору. Кожна наступна висувала свої завдання, що вимагали художнього переосмислення та вирішення питань взаємодії форми, об'єму та середовища. Прикладом можуть слугувати грецька і римська скульптура, готична скульптура, скульптури епохи Відродження, модерна та авангардна пластика ХХ століття [4].

Нові підходи до створення сучасної скульптури, перш за все, скеровані на активний контакт з архітектурними формами, такі особливості спостерігаються у творчості зарубіжних митців, які працюють у різних стилях. Творчі концепції цих авторів органічно вписуються в русло понять, які панують у сферах сучасної декоративної пластики за кордоном. Досить часто такі твори є незвичними для сприйняття у нашому соціумі, безпосередньо це пов'язано з такими маловідомими мистецькими формами як поп-арт, ланд-арт, перформанс, інсталяція тощо [8]. Аналіз творів митців світового масштабу має велике пізнавальне значення, істотно розширює поняття скульптури, представляє нове розуміння скульптурної пластики і знаходить все ширше практичне застосування у сучасному світі мистецтва.

Проблему розуміння просторового середовища та трансформацію скульптурного мистецтва можна простежити на прикладі української скульптури першої половини ХХ століття.

Аналізуючи досвід української скульптури можна визначити, що паралельно існували модерністські реалістичні течії та напрями, що ґрунтувалися на ренесансній традиції трактування пластичного об'єму, хоча і намагалися від неї відійти, тобто, модерн, неоімпресіонізм, експресіонізм, реалізм, неоромантизм, неокласицизм, академізм з одного боку та революційний авангард, з іншого. Відповідно питання простору в контексті скульптурного твору в обох напрямках трактувалося по-різному.

Дослідники сучасного мистецтва, як наприклад М. Протас, висловлює думку, що в період першої частини ХХ століття, відображаючись у перелічених вище напрямках, «українська пластика еволюціонує до розуміння декоративно- знакового взаємозв'язку форми і простору як елементів цілісної структури, переглядаючи естетичний статус образу, натурний веризм, рух, статику й просторово-часову поліморфність об'ємів». [7].

Простір у поєднанні зі скульптурною пластикою може бути як зовнішньою формою відображення скульптури, так і внутрішнім середовищем, яке утворюється між її об'ємами і несе певне навантаження. На основі цієї здатності гармонійної взаємодії простору (у різних його проявах) з матеріальним об'ємом виникає безліч можливостей художньої інтерпретації їх поєднання. Характер пластичної форми скульптури залежить від мови художнього виразу, що продиктована напрямом, в якому вона зроблена та індивідуальної манери скульптора. Існують три основні схеми мислення в скульптурі: ренесансна (класична або інакше реалістична), авангардна та модерністська як компроміс двох попередніх. Трактування ними простору має, як схожі риси так і певні відмінності.

У залежності від призначення скульптура розташовується в різному середовищі, тобто має різне оточення, в якому виникає різноманітність продуктивних форм її розміщення в просторі. Не менш значущим, є вибір ідейного і змістового рішення в залежності від призначення споруди, в інтер'єр або екстер'єр якої проектується скульптура. Формування скульптури під конкретне архітектурне середовище вимагає аналізу

просторового оточення, який створюють певні об'єми. Варто зауважити рівновагу між створюваними об'єктами до їх взаємодії з простором, тобто архітектурний простір заповнений виступаючими об'ємами не буде гармонійно взаємодіяти з такою ж активною і динамічною скульптурною пластикою, він вимагатиме спокійнішого, статичного об'єму. Скульптура, що встановлюється на відкритому просторі (парк, сквер, площа) вимагає вирішення певних проблем, що виникають при її проектуванні та встановленні. Важливо, в такому випадку враховувати взаємодію фронтальної площини з оточуючим середовищем.

Підводячи підсумок, можна сказати що для кращого розуміння процесів трансформації сприйняття об'єму та простору в скульптурі, які відбувалися в зазначений період, слід розуміти закони функціонування скульптури як художнього явища. Тобто розглядаючи скульптуру, як вид образотворчого мистецтва, зразки якого мають фізично-матеріальний предметний об'єм і є тривимірними в своїй формі, які розміщені в реальному середовищі. Таким чином скульптура відображає в художніх образах реальний світ, певними засобами і методами відтворення, створення художнього образу .

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронова О. Искусство скульптуры / Воронова Ольга //– М.: Знание, 1981. – 184 с.
2. Гоголь В. Д. Атракційна скульптура як особлива форма вираження в пластичному мистецтві (проблеми типології) / Гоголь В. Д. // Теорія мистецтва. – 2015. – № 8. – С. 18–20.
3. Журмій Н. М. Скульптурні пам'ятники міського простору у контексті соціокультурного діалогу / Н. М. Журмій // Питання культурології: зб. наук. праць. Вип. 29. / Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2013. – С. 23–30.
4. Круп'як Ю. І. Взаємодія простору та пластичного об'єму (за взірцями української скульптури першої третини ХХ століття) / Ю. І. Круп'як // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. - 2012. - Вип. 18(1). - С. 49-54.
5. Полякова Н.И. Скульптура и пространство: проблема соотношения объема и пространственной среды / Н.И. Полякова. – М.: Сов. художник, 1982. – 199 с.
6. Прилуцька А. Є. Масова культура як соціально-ціннісна детермінанта сучасної художньої культури / Прилуцька А. Є. // Гуманітарний часопис. – 2013. – № 4. – С. 26–32.
7. Протас М.О. Українська скульптура ХХ століття / М.О. Протас. – Ін-т проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – К.: Інтертехнологія, 2006. – 278 с.
8. Тобілевич Г. Сучасна декоративна пластика в ландшафтному середовищі / Тобілевич Галина // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.9. – С. 90–93.

Турів Н.

Науковий керівник – доц.Ороновська Л. Д.

«УРОК-ОБРАЗ» ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. На різних етапах історичного становлення різновиди понятійного та образного мислення співіснують, взаємодоповнюються та взаємозбагачуються.

Розумовий розвиток людини характеризується своєрідністю, де має місце еволюція й інволюція, прогрес і регрес, рух по колу і по спіралі. Образне мислення або мислення «образами», відображаючи цю діалектику, виступає не тільки як підготовчий щабель для розвитку інших видів мислення, але і як самостійний вид, який має свою логіку функціонування та динаміку розвитку. Вчені виділяють такі види образного мислення, як предметно-наочне, варіативно-образне, синтетично-образне, символічно-образне, асоціативно-образне.

Мета статті – визначити та уточнити поняття «художньо-образне мислення» та проаналізувати особливості проведення «уроків-образів» музичного мистецтва з учнями початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Сутність, основні характерні риси та функції художньо-образного мислення проявляються через естетичну культуру, через особливості сприймання та оцінювання творів мистецтва, через виявлення спільності і специфічності різних видів мистецтва, а також як психологічні явища пов'язані з вищими емоціями людини.

Вивчення зазначених аспектів даної проблеми дало можливість уточнити, що художньо-образне мислення — це різновид асоціативно-образного, пов'язаний з тим чи іншим видом мистецтва, чи з його синтезом; це процес оперування думками і почуттями на основі сприймання художнього образу і особистого життєвого досвіду.

Художньо-образне мислення школярів початкової школи трактується як пізнавально-творча діяльність, спрямована на усвідомлення змісту образів мистецтва та їх відтворення у музично-виконавській діяльності. Образне мислення передбачає здатність учнів проводити паралелі між образами мистецтва та явищами життя, має опосередковане відношення до формування системи життєвих цінностей, таких як патріотизм, громадянська відповідальність, повага до батьків, моральна чистота, гуманність, повага до традицій і т. д.

Найважливішою для сучасної системи освіти є об'єднуюча, узагальнююча функція художньо-образного мислення, яка органічно пов'язана з психологічним явищем синестезії — виникненням у свідомості людини взаємодії різних чуттєвих модальностей (візуальної, слухової, кінестетичної), що сприяє створенню